

סילבוס - תוכנית הוראה לקורס

סדנה לכתיבת עבודות

פרופ' אהרן עמית | המחלקה לתלמוד ותורה שבעל-פה

Writing and Composition Workshop | 09-401-01

סמינריון	סוג הקורס:
4 (2 ש"ש)	היקף נ"ז:
תשפ"ה	שנת לימודים:
שנתי	סמסטר:
שני, 14:00	יום ושעה
ימי שני 11:30 – 13:30	שעת קבלה:
Aaron.amit@biu.ac.il	מייל מרצה:
https://lemida.biu.ac.il	קישור לאתר למדה:

תיאור הקורס ומטרות למידה

תקציר הקורס:

קורס זה עוסק בדרכי מחקר וכתיבה בספרות התלמודית ושואף להקנות יכולת כתיבה בעבודות מחקר מכל סוג בתחומי העיסוק של המחלקה לתלמוד. בסמסטר הראשון של הקורס, יוצעו הכלים הדרושים לשם כתיבה אקדמית בתחום התלמוד באמצעות הרצאות פרונטליות, והדברים יומחשו באמצעות בחינה ביקורתית של מאמרים ועבודות על נושאים רלוונטיים וניתוח סוגיות מחקריות. תלמידות ותלמידים ידרשו להגיש בכל שבוע מטלה כתובה ולעתים גם לבדוק מטלות של חבריהם. בסמסטר השני התלמידות והתלמידים יתרגלו את מה שלמדו בסמסטר א' על ידי כתיבת עבודת מחקר (עבודה סמינריונית מקורית) שתוצג בפני משתתפי הקורס והמרצה.

מטרות/תוצרי הלמידה:

מטרת הקורס היא להעניק כלים לביצוע מחקר ולכתיבה אקדמית בתחומי ההלכה והאגדה לסוגיהם ולדורותיהם, באופן המתאים לכל הרמות והמסגרות האקדמיות – כתיבת עבודות לכל התארים (עבודות סמינריוניות, עבודות לתואר שני ודוקטורט), כתיבת הצעות מחקר, כתיבת מאמרי מחקר וספרי מחקר, ומתן הרצאות בכנסים מדעיים. כמו כן הוא מבקש להקנות למשתתפים ולמשתתפות ידע בנוגע לכל ההיבטים של כתיבה מחקרית, הן עניינים טכניים והן עניינים מהותיים, ובראשם דרכים לניתוח ביקורתי של מקורות רלוונטיים, ראשוניים ומחקריים כאחד.

למידה פעילה - תכנון מהלך השיעורים:

בסמסטר א' יתקיימו הרצאות פרונטליות מתודיות על נושאי הקורס, שמטרתן ללמד את הטכניקות של מחקר וכתיבה מחקרית ראויים. הרצאות אלו ילוו בחומר קריאה – מאמרים ועבודות שנעשו בעבר על נושאים שונים הנוגעים לחקר ספרות חז"ל וחקר ספרות ההלכה בתקופות מאוחרות יותר – שהתלמידות והתלמידים חייבות/חייבים לקרוא ולבקר בדייקנות. כל שבוע תהיה חובה להגיש מטלה בכתב. תלמידה או תלמיד שלא יגישו מטלות לא יוכלו להמשיך בקורס בסמסטר ב' ולא יקבלו ציון בקורס.

בסמסטר ב' יציגו משתתפי הקורס עבודות שהם עצמם חוקרים. כל תלמיד ותלמידה חייבים לקבל אישור על הנושא של המחקר שלהם עד לסיום סמסטר א'. המציגים והמציגות יקבלו משוב מפורט על עבודותיהם, בעל פה ובכתב, ממשתתפי הקורס האחרים ומן המרצה, הן בנוגע לטיב הכתיבה המשתקפת בעבודותיהם והן בנוגע לתוכן עבודות אלו. התלמידות והתלמידים יתקנו את העבודות לאור המשוב שקיבלו ויגישו עבודות מתוקנות לקבלת משוב אחרון וציון סופי בקורס. המועד האחרון להגשת עבודות הוא א' בחשון תשפ"ו (23.10.2025).

תכנית הוראה מפורטת לכל השיעורים:

תכנית הוראה מפורטת לכל השיעורים היא כדלקמן (יתכנו שינויים בהתאם להתקדמות הלימוד):

מטלות	הערות	נושא השיעור	
מטלה כתיבה א': תיאור קצר של תחום המחקר	הכרה ושיחה על תחומי המחקר בחקר ספרות התורה שבעל פה לדורותיה.	מבוא: התכונות הדרושות לעבודה טובה (מבנה, בהירות, ואמינות).	1
מטלה כתיבה ב': בשילוב עם השימוש במאגרי מידע	דרך איסוף מאמרים ונתונים וסידורם	איסוף מידע לכתיבה ומאגרי מידע	2
מטלה כתיבה ג' וד': סיכום וביקורת על מאמרים	התמודדות עם דעות של חוקרות וחוקרים	תוכן העבודה – בדיקת מקורות וניתוחם, הצגת המקורות, טיעונים וביסוסם	4-3
		סגנון עבודה מדעית	6-5
מטלה כתיבה	מילונים	ההתמודדות עם שפות בעבודה מחקרית	8-7
מטלה כתיבה		חלקים מיוחדים של העבודה, תוכנם ודרך הצגתם – מבוא, סיכום, ציטטות	10-9
מטלה כתיבה		ביבליוגרפיה והערות שוליים	12-11
		כללי התקנה והדפסה – גוף המאמר, ציטטות, הערות שוליים, קיצורים, ביבליוגרפיה	13
מטלה כתיבה: כתיבת תקציר (עדיף שזה ישקף את הנושא לסמסטר 'ב')	כתיבת תקציר בעברית ובאנגלית	הרצאות בכנסים	14
		כתיבת הצעות מחקר	15

* ייתכנו שינויים בסילבוס בהתאם לקצב ההתקדמות ואפקטיביות הלמידה.

ציון סופי

הציון הסופי מורכב מכל המרכיבים דלעיל ובעיקר מהצגת העבודה בפני הכיתה (רפרט) והעבודה הסופית בכתב. המועד האחרון להגשה של העבודה הסמינריונית בקורס זה הוא א' בחשון תשפ"ו (23.10.2025).

דרישות הקורס

לפני כל שיעור יקבלו התלמידות והתלמידים הוראות מפורטות על החומר שיש להכין לשיעור. בסמסטר הראשון ישנה מטלת כתיבה כל שבוע. החובות העיקריות להשתתפות בקורס הן:

1. השתתפות פעילה בשיעורים, כולל הכנה יסודית לשיעורים.
2. הכנה וכתיבה של עבודת מחקר והצגתה בפני חברות וחברי הקורס בסמסטר ב', ותיקונה והגשתה מחדש בעקבות משוב שקיבלה/שקיבל הכותבת או הכותב.
3. הגשת מטלות בכתב – הן בסמסטר א' והן בסמסטר ב'.

בקורס זה יש חובת נוכחות, שתיבדק מדי שיעור. תלמידה או תלמיד שייעדר מעל ארבע הרצאות במשך שני הסמסטרים ללא סיבה מוצדקת לא יורשה להגיש עבודה ולא יקבל ציון בקורס. כאמור, במהלך הקורס המרצה יתן מטלות כתיבה שעל התלמידות והתלמידים להגיש בכתב ובזמן.

דרישות קדם:

רקע בלימוד התלמוד הבבלי ובספרות חז"ל. הקורס מיועד בעיקר לתלמידות ולתלמידים בעלי רקע בתלמוד הלומדים במסלול תזה.

ביבליוגרפיה (פרטי ביבליוגרפיה המסומנים ב-* הם חובה):

1. *מ' בנוביץ, "מצוות פורים בימי הבית השני ובספרות התנאית: פרקים בתולדות ההלכה", תעודה לא (תשפ"א), עמ' 169-193.
2. *ד' הנשקה, "מה נשתנה: ליל הפסח בתלמודם של חכמים", ירושלים, תשע"ו, עמ' 99-124.
3. *ו' נעם וא' קימרון, "קובץ דיני שבת מקומראן ותרומתו לחקר ההלכה הקדומה", תרבץ עד (תשס"ה), עמ' 529-537.
4. *ו' נעם, "מעשה בסיפור שנשבה: לגלגוליו של מעשה בין ארץ ישראל לבבל", מחקרי ירושלים בספרות עברית יט (תשס"ג), עמ' 21-1.
5. *ש"י פרידמן, "תוספתא עתיקתא: ליחס מקבילות המשנה והתוספתא [א] – כל כתבי הקדש (שבת טז, א)", תרבץ סב (תשנ"ג), עמ' 313-338.

6. *ש"י פרידמן, "פרק האשה רבה בבבלי, בצירוף מבוא כללי על דרך חקר הסוגיא", מחקרים ומקורות א, ערוך בידי ח"ז דימיטרובסקי, ניו-יורק תשל"ח, עמ' 283-321. [=סוגיות בחקר התלמוד הבבלי, עמ' 8-56].
7. ש"י פרידמן, "להתהוות שינויי הגירסאות בתלמוד הבבלי", סידרא ז (תשנ"א) עמ' 67-102.
8. אברהם (רמי) ריינר, "ספר הישר לרבנו תם: ספר? ישר?", דרך ספר: שי לזאב גריס, בעריכת א' בר-לבב, ע' ישראל, י' מאיר, וא' ריינר, ירושלים, תשפ"א.
9. יוסף תבורי, המועדים בהלכה בתקופת המשנה והתלמוד, ירושלים, תשנ"ז.
10. *יוסף תבורי, הנחיות לכתיבת עבודת מחקר, אוניברסיטת בר-אילן, תשע"ב.